

УЖГОРОДСЬКИЙ НАУКОВИЙ ЛЦЕЙ
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Н А К А З

від 31.08.2023 р.

м. Ужгород

№ _____ -0

*Про створення безпечного освітнього середовища,
та попередження і протидії
булінгу (цькуванню) у 2023/2024 н.р.*

Згідно Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», відповідно до Конвенції ООН про права дитини, наказу МОН від 09.01.2019 № 17 «Про затвердження Порядку проведення інституційного аудиту закладів середньої освіти», Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу» від 18.02.2018 № 2657-VIII, Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017 № 2229, листа МОН від 18.05.2018 № 1/11-5480, методичним рекомендаціям щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників з іншими органами та службами, Закону України «Протидію торгівлі людьми» від 20.09.2011 № 3799-I, заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України», наказ МОН від 06.06.2022 р. №527 «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти та визнання таким, що втратив чинність, наказу МОН України від 16.06.2015 №641», листа МОН від 14.08.2020 р. №1/9-430 «Безпечна і дружня до дитини школа», Закону України від 18.12.2018 р. №2657-8 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», наказу МОН від 28.12.2019 р. №1646, листом МОН від 13.04.2020 р. №1/9-207, постанови КМУ від 21.04.2021 р. №361, розпорядження КМУ від 27.11.2019 №1335-р, наказу МВС від 19.12.2017 №1044 «Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України», листа МОНУ від 16.07.2021 №1/9-362 «Про деякі питання щодо організації виховної роботи у навчальних закладах у 2023/2024 навчальному році щодо формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок», рішенням педради закладу освіти протокол №1 від 30.08.2023 р., з метою організації роботи щодо профілактики правопорушень, запобігання злочинності, безпеки життєдіяльності, попередження насильства в сім'ї над дітьми, виховання в учнів таких цінностей як толерантність, повага, порядність, гармонійне спілкування та співіснування у суспільстві, виховання поваги до Конституції держави

законодавства, державних символів – Герба, Прапора, Гімну, поваги та любов до державної мови, забезпечення комфортних умов навчання та праці, створення освітнього середовища, вільного від будь-яких форм насильства, з метою попередження поширення негативних явищ в учнівському середовищі,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити комплексний План-заходів щодо створення у 2023/2024 навчальному році безпечного освітнього середовища, формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок.
(додаток1)

2. Створити шкільну комісію з профілактики булінгу у такому складі:

- Голова комісії – Кепич Д.І., заступник директора з виховної роботи;
- Заступник голови – Рогатин Л.І. - вчитель української мови та літератури;

Члени комісії:

- Матьовка Л.М., – вчитель історії і права;
- Іваниш С.М., – – вчитель історії;
- психолог закладу освіти;
- Когутич В.Й. – лікар закладу освіти.

3. **Заступнику директора з виховної роботи Кепич Д.І.:**

3.1.Ознайомити педагогічних працівників з комплексним Планом-заходів спрямованих на створення у 2023/2024 навчальному році безпечного освітнього середовища, та попередження і протидії булінгу (цькуванню).

до 17.09.2023

3.2.Проводити просвітницьку роботу спільно з іншими службами з питань безпечного середовища серед учнів та підлітків.

3.4. Контролювати поведінку учасників навчального процесу, взаємовідносини між ними протягом 2023/2024 навчального року.

постійно

3.5.Своєчасно виявляти батьків або осіб, що їх замінюють які ухиляються від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо створення належних умов для життя, навчання та виховання учнів.

протягом 2023/2024 н.р.

4. **Адміністрації закладу освіти:**

4.1. взяти під особистий контроль виконання Плану-заходів щодо створення у 2023/2024 навчальному році безпечного освітнього середовища, формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок.

постійно

4.2. Питання дотримання безпечного середовища в закладі освіти тримати на постійному контролі.

4.3. Забезпечити належний контроль за чергуванням вчителів.

6. Педагогічним працівникам:

6.1. Забезпечити виконання Плану-заходів щодо створення у 2023/2024 навчальному році безпечного освітнього середовища, формування у дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок в закладу.

6.2. Формувати в учасників освітнього процесу толерантне ставлення один до одного.

протягом 2023/2024 н.р.

6.3. Уникати проявів жорстокого ставлення до учнів, приниження їхньої честі, гідності та інших форм насильства (фізичного або психічного)

протягом 2023/2024 н.р.

6.4. Терміново інформувати адміністрацію закладу про будь-які випадки неправомірного поводження працівників або учнів до інших учнів.

6.5. Використовувати різноманітні методи роботи для профілактики булінгу.

7. Класним керівникам:

7.1. Забезпечити щоденний контроль за станом кожної дитини з метою попередження проявів насильства або негативний явищ.

постійно

7.2. Створювати позитивну атмосферу в учнівському колективі.

7.3. Терміново повідомляти адміністрацію закладу щодо порушень правил безпечного освітнього простору між учасниками освітньої діяльності

7.4. Забезпечити проведення роз'яснювальної роботи серед здобувачів освіти та їх батьків з питань безпечного освітнього середовища через різноманітні форми роботи.

7.5. Проводити разом з психологом діагностику психологічного клімату класу і виявляти учнів, які зазнали прояви булінгу зі сторони своїх однокласників.

7.6. Формувати безпечний освітній простір шляхом створення позитивного мікроклімату класу, оволодіння учнями навичок безпечної поведінки та толерантної міжособистісної взаємодії.

7.7. При плануванні виховної роботи на 2023/2024 навчальний рік передбачити дієві заходи і форми роботи з профілактики дитячих правопорушень та безоглядності.

7.8. Посилити індивідуальну роботу з учнями, схильними до правопорушень та їх батьками.

7.9. Проводити години спілкування «Мобінг», «Булінг».

7.10. Розробити спільно з учнями правила поведінки у класі і слідкувати за їх дотриманням.

8. Практичному психологу:

8.1. Забезпечити ефективне функціонування соціально-психологічної служби з питань створення безпечного освітнього середовища.

8.2. Забезпечити здійснення моніторингу ризиків виникнення всіх форм насильства серед учасників освітнього процесу та учнівської молоді.

8.3. Розробити індивідуальні програми психолого-педагогічного супроводу учнів «групи ризику». **(за потребою)**

8.4. Здійснювати психолого-педагогічний контроль за індивідуальними та сімейними факторами, які формують у учнівської молоді схильність до агресивної поведінки та жорстокості; своєчасне виявлення учнів, схильних до агресивної поведінки, методом педагогічної і психологічної діагностики.

8.5. Забезпечити проведення соціально-психологічних досліджень серед здобувачів освіти з питань попередження насильства в сім'ї, булінгу та розробити рекомендації з питань створення безпечного освітнього середовища в закладі.

8.6. Проводити спостереження за міжособистісною поведінкою учнів.

8.7. Проводити діагностику стану психологічного клімату класу і виявляти дітей, які зазнали або можуть піддаватися булінгу, мобінгу зі сторони своїх однокласників.

8.8. Спланувати профілактично-просвітницьку роботу щодо попередження і подолання булінгу.

8.9. Формувати безпечний освітній простір шляхом створення позитивного мікроклімату, оволодіння учнями навичок безпечної поведінки та толерантної міжособистісної взаємодії.

10. **Бібліотекарю Понзель В.В.** створити в бібліотеці закладу постійнодіючі тематичні виставки з питань безпечного освітнього середовища.

11. Затвердити порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти. (додаток 2)

12. Затвердити методи щодо попередження булінгу (цькування). (додаток 3)

11. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Директор

Олена ІЩЕНКО

Ознайомлені:

Кепич Д.І.

Рогатин Л.І.

Матьовка Л.М.

Іваниш С.М.

Ляшин Я.Є.

Когутич В.Й.

Понзель В.В.

ПЛАН
заходів щодо профілактики булінгу
2023/2024 навчального року

№ п/п	Назва заходу	Цільова аудиторія	Термін виконання	Відповідальний
Інформаційно-профілактичні заходи				
1	Обговорення питання протидії булінгу на загальношкільних батьківських зборах	Батьки здобувачів освіти	Вересень	Директор Іщенко О.Т.
2	Засідання методичного об'єднання класних керівників на тему: «Антибулінгова політика та дії учасників освітнього процесу в конфліктних ситуаціях»	Класні керівники та вихователі	Жовтень	Заступник директора з ВР Кепич Д.І.
3	Оформити Стенд «СтопБулінг»	Учасники освітнього процесу	Жовтень	Заступник директора з ВР Кепич Д.І..
4	Складання порад «Як допомогти дітям упоратися з булінгом»	8 – 11 класи	Упродовж року	Практичний психолог
5	Контроль стану попередження випадків булінгу	Учасники освітнього процесу	Квітень	Директор Іщенко О.Т.
6	Профілактична бесіда з метою запобігання дискримінації та насильства у шкільному колективі.	Педагогічний колектив	Грудень	Практичний психолог
7	Вивчення законодавчих документів, практик протидії цькуванню	Педагогічний колектив	Упродовж року	Заступник директора з ВР Кепич Д.І.
Формування навичок дружніх стосунків здобувачів освіти				
1	Створення морально безпечного освітнього простору, формування	8-11 класи	Упродовж року	Класні керівники

	позитивного мікроклімату та толерантної міжособистісної взаємодії в ході годин спілкування, тренінгових занять			
2	Робота Клубу вихідного дня. Перегляд кінострічок відповідної спрямованості	8 – 11	Упродовж року	Вихователі
3	Порушення теми особистої гідності в ході вивчення літературних творів, на уроках історії	8-11	Упродовж року	Класні керівники, вчителі філологи, вчителі історії
4	Проведення заходів в рамках Всеукраїнського тижня права	8-11	06-09 грудня	Класні керівники, вихователі, учителі правознавства, практичний психолог

Психологічний супровід

Діагностичний етап

1	<ul style="list-style-type: none"> – Спостереження за міжособистісною поведінкою здобувачів освіти; – опитування (анкетування) учасників освітнього процесу; - діагностика мікроклімату, згуртованості класних колективів та емоційних станів учнів; – дослідження наявності референтних груп та відторгнених в колективах; 	Учасники освітнього процесу	Упродовж року	Класні керівники, практичний психолог
2	Створення бази інструментарію для діагностування рівня		Вересень	Практичний психолог

	напруги, тривожності в учнівських колективах			
3	Діагностика стану психологічного клімату класу	8-11	Упродовж року	Практичний психолог
4	Спостереження під час навчального процесу, позаурочний час	8-11	Упродовж року	Практичний психолог
5	Консультаційна робота з учасниками освітнього процесу	8-11	Упродовж року	Практичний психолог
6	Профілактично-просвітницька, корекційно-розвивальна робота з учасниками освітнього процесу	8-11	Упродовж року	Практичний психолог
<i>Робота з батьками</i>				
1	Батьківський всеобуч «Протидія цькуванню в учнівському колективі»	8-11	Березень	Заступник директора з ВР
2	Поради батькам щодо зменшення ризиків булінгу та кібербулінгу для своєї дитини	8-11	Упродовж року	Практичний психолог
3	Тренінг «Як навчити дітей безпеці в Інтернеті»	За запитом	Упродовж року	Вчителі інформатики
4	Інформаційна робота через інтернет-сторінки		Упродовж року	Заступник директора з ВР

Додаток 2

Правила, що регулюють відносини між адміністрацією школи, педагогічним колективом, здобувачами освіти, батьками та місцевою громадою прописані в ПОРЯДКУ подання та розгляду заяв про випадки булінгу в школі та Угоді шкільної спільноти. У цьому розділі запропоновано реагування та протидія булінгу.

ПОРЯДОК

подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в школі

Загальні питання

1. Цей Порядок розроблено відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)».
2. Цей Порядок визначає процедуру подання та розгляду заяв про випадки булінгу (цькування).
3. Заявниками можуть бути здобувачі освіти, їх батьки/законні представники, працівники та педагогічні працівники закладу та інші особи.
4. Заявник забезпечує достовірність та повноту наданої інформації.
5. У цьому Порядку терміни вживаються у таких значеннях:
Булінг (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

1. систематичність (повторюваність) діяння;
2. наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
3. дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

Подання заяви про випадки булінгу (цькування)

1. Здобувачі освіти, працівники та педагогічні працівники, батьки та інші учасники освітнього процесу, яким стало відомо про випадки булінгу (цькування), учасниками або свідками якого стали, або підозрюють його вчинення по відношенню до інших осіб за зовнішніми ознаками, або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб зобов'язані повідомляти директору школи.

2. Розгляд та неупереджене з'ясування обставин випадків булінгу(цькування) здійснюється відповідно до поданих заявниками заяв про випадки булінгу (цькування) (далі – Заява).
3. Заяви, що надійшли на електронну пошту закладу отримує секретар-друкарка, яка зобов'язана терміново повідомити керівника закладу та відповідальну особу.
4. Прийом та реєстрацію поданих Заяв здійснює відповідальна особа, а в разі її відсутності – особисто директор закладу або його заступник.
5. Заяви реєструються в окремому журналі реєстрації заяв про випадки булінгу (цькування).
6. Форма та примірний зміст Заяви оприлюднюється на офіційному веб-сайті закладу.
7. Датою подання заяв є дата їх прийняття.
8. Розгляд Заяв здійснює директор закладу з дотриманням конфіденційності.

Відповідальна особа

1. Відповідальною особою призначається працівник закладу з числа педагогічних працівників.
2. До функцій відповідальної особи відноситься прийом та реєстрація Заяв, повідомлення директора закладу.
3. Відповідальна особа призначається наказом директора школи.
4. Інформація про відповідальну особу та її контактний телефон оприлюднюється на офіційному веб-сайті закладу.

Комісія з розгляду випадків булінгу (цькування)

1. За результатами розгляду Заяви директор закладу видає рішення про проведення розслідування випадків булінгу (цькування) із визначенням уповноважених осіб.
2. З метою розслідування випадків булінгу (цькування) уповноважені особи мають право вимагати письмові пояснення та матеріали у сторін.
3. Для прийняття рішення за результатами розслідування директор закладу створює комісію з розгляду випадків булінгу (цькування) (далі – Комісія) та скликає засідання.
4. Комісія створюється наказом директора закладу.
5. До складу комісії можуть входити педагогічні працівники (у тому числі психолог, соціальний педагог), батьки постраждалого та булера, директор закладу та інші заінтересовані особи.
6. Комісія у своїй діяльності керується законодавством України та іншими нормативними актами.
7. Якщо Комісія визначила, що це був булінг (цькування), а не одноразовий конфлікт чи сварка, тобто відповідні дії носять систематичний характер, то директор закладу зобов'язаний повідомити уповноважені органи Національної поліції (ювенальна поліція) та службу у справах дітей.
8. У разі, якщо Комісія не кваліфікує випадок як булінг (цькування), а постраждалий не згодний з цим, то він може одразу звернутись до органів Національної поліції України із заявою, про що директор закладу має повідомити постраждалого.

9. Рішення Комісії приймаються більшістю її членів та реєструються в окремому журналі, зберігаються в паперовому вигляді з оригіналами підписів всіх членів Комісії.

10. Потерпілий чи його/її представник можуть звертатися відразу до уповноважених органів Національної поліції України (ювенальна поліція) та службу у справах дітей з повідомленням про випадки булінгу (цькування).

11. Батьки зобов'язані виконувати рішення та рекомендації Комісії.

Терміни подання та розгляду Заяв

1. Заявники зобов'язані терміново повідомляти керівнику закладу про випадки булінгу (цькування), а також подати Заяву.

2. Рішення про проведення розслідування із визначенням уповноважених осіб видається протягом 1 робочого дня з дати подання Заяви.

3. Розслідування випадків булінгу (цькування) уповноваженими особами здійснюється протягом 3 робочих днів з дати видання рішення про проведення розслідування.

4. За результатами розслідування протягом 1 робочого дня створюється Комісія та призначається її засідання на визначену дату але не пізніше чим через 3 робочих дні після створення Комісії.

5. Директор закладу зобов'язаний повідомити уповноважені органи Національної поліції (ювенальна поліція) та службу у справах дітей про кваліфікований Комісією випадок булінгу (цькування) протягом одного дня.

Реагування на доведені випадки булінгу

1. На основі рішення комісії з розгляду випадків булінгу (цькування), яка кваліфікувала випадок як булінг (цькування), а не одноразовий конфлікт чи сварка, тобто відповідні дії носять систематичний характер, директор закладу:

- повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України (ювенальна поліція) та службі у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти;

- забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування) (далі – Заходи).

2. Заходи здійснюються заступником директора з виховної роботи у взаємодії з практичним психологом закладу та затверджуються директором закладу.

3. З метою виконання Заходів можна запроваджувати консультаційні години у практичного психолога, створювати скриньки довіри, оприлюднювати телефони довіри.

Відповідальність осіб причетних до булінгу (цькування)

1. Відповідальність за булінг (цькування) встановлена статтею 173 п.4 Кодексу України про адміністративні правопорушення такого змісту:

«Стаття 173 п.4» . Булінг (цькування) учасника освітнього процесу.

Булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій,

що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого, - тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, - тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, - тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною другою цієї статті, вчинене малолітньою або неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, - тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Неповідомлення директором закладу уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу – тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до двадцяти процентів заробітку.

МЕТОДИ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ БУЛІНГУ

1. Ознайомлення учасників освітнього процесу з нормативно-правовою базою та регулюючими документами щодо превенції проблеми насилля в освітньому середовищі.
2. Проведення зустрічей, круглих столів, семінарів, тренінгів із залученням представників правоохоронних органів, служб соціального захисту, медичних установ та інших зацікавлених організацій.
3. Організація роботи гуртків, факультативів із психології.
4. Створення інформаційних куточків для учнів із переліком організацій, до яких можна звернутися у ситуації насилля та правопорушень.
5. Ознайомлення учителів і дітей з інформацією про прояви насильства та його наслідки.
6. Батьківські збори – це форма організації спільної діяльності батьків, учителів, практичного психолога та соціального педагога, яка передбачає їх спілкування з метою обговорення актуальних питань навчання і виховання, ухвалення рішень.
7. Консультації – форма роботи з батьками, яка передбачає надання фахівцями психологічної служби допомоги батькам із різних проблем родинного виховання.
8. Батьківський всеобуч – форма спілкування учителів, фахівців психологічної служби навчального закладу та батьків, метою якої є цілісне, різнобічне вивчення особистості учня, вироблення єдиної педагогічної позиції; визначення головних напрямів удосконалення виховного процесу зусиллями вчителів, батьків, самого учня; тренінги спілкування, методики оволодіння аутотренінгом.